

СТАНОВИЩЕ
от доц. д-р Георги Асенов Арнаудов,
преподавател в Нов български университет,
професионално направление 8.3. Музикално и танцово изкуство”,
за придобиване на образователната и научна степен „доктор“
по професионално направление 8.3. „Музикално и танцово изкуство”
с кандидат Мария Росенова Русева

Настоящата дисертация на Мария Росенова Русева на тема **„Интерпретативни подходи към немската солова песен: певческата дикция като основен компонент на художествения израз“** е развита в рамките на един наистина впечатляващ обем от 294 стр. Тя съдържа Увод, осем глави озаглавени съответно: Глава първа - Художествената песен и певческата дикция като обекти на изследване в българското теоретично пространство, Глава втора - Певческата дикция като теоретичен проблем. Дефиниция на понятието и елементи, Глава трета - Im Sinne gedacht - певческата дикция в контекста на изпълнителската и педагогическата практика, Глава четвърта - Настороение - дума-образ-тон: пътят към художествен израз в немската художествена песен, Глава пета - Пеенето на немски език в условията на белкантото: Немски певчески принципи на белкантова основа, Глава шеста - Общи положения в немския език, Глава седма - Фонетични особености на немските вокали в певчески контекст, Глава осма - Консонантите в немския език, Заключение (което вероятно поради пропуск не е описано в съдържанието на дисертацията), Библиография и две Приложения.

Позволявам си още от началото да представя структурата на текста и неговите глави защото още на пръв поглед е видима една добре оформена логика на изграждането му, ясно познаване на материята и видимо сериозно вникване в изследователския процес.

Обектът и предметът на изследването са ясно и точно дефинирани, а това са съответно немската солова песен след Гьоте и приложеният към нея *интерпретативен* подход приет, като своего рода вътрешна режисура, основата на която е певческата дикция разбирана, като основен инструмент за постигане на художествения израз. Тук ще се спрем на избраното от дисертанта понятие „интерпретативно“, което е точно и консеквентно развито в текста на цялата дисертация. Русева не използва никъде изключително често употребяваното понятие „интерпретационно“. Тя избира по трудния път а това е приемането на интерпретативността, като тълкувателност, като обяснителност и това е един изключително интересен и приносен ход към едно по същностно разбиране на практиката на музикалното изпълнителство, особено в един днешен, твърде комерсиален контекст.

Намеренията за тази „тълкувателност“, според Русева се превръщат във речеви намерения, които чрез словото, ще изразят смисъла на думите. Дисертантът извежда

тезата, че: „Съвкупостта от всички възможни начини, по които певецът може да озвучи словото, така че едновременно да предаде целия смисъл на текста, придържайки се към фонетична достоверност, но и да запази отначало докрай певческата си позиция, за да постигне необходимата акустично звукова емисия, и същевременно да поддържа плавната, свързана вокална линия, за да осъществи музикалната експресия, оформя неговия интерпретативен инструментариум. В този инструментариум дикцията има ролята едновременно на вътрешен коректив, но и на необходимо условие за постигане на израза.“

Целенасоченото концентриране на мисълта на дисертанта върху проблематиките на дикцията я е отвела от една страна към търсенията на различен тип разбиране на фонетична автентичност спрямо оригиналния език на всяка една творба, а от друга към структурирането на идеята за такъв тип „осмислено, осъзнато и контролирано поднасяне на текста“, което да работи като инструмент за най-точно и свършено разкриване на синтеза между слово и мелос, което представлява музикалната творба.

Аз съм напълно съгласен с изведените от дисертанта пет приноси на текста, но тук искам да подчертая, че най-важното в случая е прекрасната възможност те да бъдат използвани в практиката, да дават ясен и конкретен подход за интерпретативен анализ, както и да бъдат ползвани като информация по отношение на фонетична транскрипция и произнашение.

Аз съм запознат изцяло и в основи с представеният ми от Мария Росенова Русева Автороферат, който съдържа 32 страници и ясно и накратко представя основните положения от текста на дисертацията, както и синтезирано представяне на приносите. В него е представена информация за трите основни публикации на автора в специализирани издания в областта на изкуствата, а именно в Независим музикологичен портал (онлайн издание), 10/2019, ISSN 2534-9279 (online), в сборника Млад научен форум за музика и танц №14/2019 НБУ, ISSN 1313-342X (print) и ГАЛЕРИЯ на думите: музикален логос. (електронно списание), 9/2019, ISSN 2534-8973 (online). Тези издания са включени в Националния референтен списък на съвременни български научни издания с научно рецензиране. Тези публикации са свързани с темата и текста дисертацията, публикувани са в три поредни издания от 2014, 2015 и 2016 г. и отговарят напълно на изискванията на Правилника за прилагане на ЗРАСПБ в Област 8. Изкуства, показател 9: Статии и доклади, публикувани в специализирани издания в областта на изкуствата. Към тези изискуеми по Правилника три публикации дисертантът представя и още пет значими публикации, три от които публикувани в списанията Българско музикознание, Българска наука, в сборника Изкуствоведски четения, както и в две чуждестранни издания: Философия и искусство –

Москва и The Polish Journal of the Arts and Culture – Краков. Тези пет публикации отново отговарят напълно на изискването на ЗРАСРБ и Правилника към него в т. 9. Статии и доклади, публикувани в специализирани издания в областта на изкуствата.

Текстът на дисертацията на Мария Росенова Русева е основан на цитирания и позовавания на представителен брой автори, като в частта Библиография – са изведени общо 51 заглавия (32 на кирилица и 16 на латиница и 3 заглавия справочна литература), както и на 75 нотни примери и 36 бр. визуални примери с репродукции. Следва да подчертая, че всички тези текстове са отбелязани точно не само в библиографията, но и в самият текст на дисертацията. Те обхващат един значим по своя обем период на издаване, както и позоваването и цитирането на изключително ценни справочни текстове в областта на изкуствата. Като съвсем малък, незначителен пропуск бих извел липсата на издателски номера по Международният стандартен номер на книги и Стандартната номерация на продължаващи издания.

Аз познавам лично дисертанта, като изпълнител и като теоретик и съм присъствал на изяви на Мария Русева на различни научни конференции. Нещо повече, факта на дългогодишната и работа като работата и като диригент, като корепетитор и камерен изпълнител, и най-вече тази в Дуо Колаж с известното българско сопрано Нона Кръстникова дават на Русева една незаменима и изключително солидна практическа основа, която може да бъде разчетена в различните, но много точни изследователски находки в дисертацията.

На основата на горепосоченото си позволявам да оценя изключително високо и по достойнство както цялата практическа, методическа и педагогическа дейност на дисертанта, така и цялостната ѝ изследователска работа при написването на текста на дисертацията. С настоящето бих желал да потвърдя, че кандидата отговаря напълно на минималните национални изисквания заложиени в Правилника за прилагане на ЗРАСРБ, и да предложа на уважаемото Научно жури да присъди на Мария Росенова Русева образователната и научна степен „доктор” по специалност 8.3. „Музикално и танцово изкуство”.

София, 11.12.2019 г.

доц. д-р Георги Асенов Арнаудов

Подпис: .....